

Natuur- en Vogelwacht
"De Alblasserwaard"

ONZE WAARD

VOORJAAR 2025 www.nvwa.eu

1969

2025

BESTUUR

Voorzitter	<i>Marcel Hoornweg</i>	Oud-Alblas	voorzitter@nvwa.eu
Secretaris	<i>vacature</i>		secretaris@nvwa.eu
Penningmeester	<i>Sjoerd Veerman</i>	Alblasserdam	penningmeester@nvwa.eu
Bestuurslid	<i>Wim Hoogkamer</i>	Papendrecht	w.hoogkamer1@upcmail.nl
Bestuurslid	<i>Nel Welschen</i>	Dordrecht	nelwelschen@outlook.com
Bestuurslid	<i>Linda Manz</i>	Papendrecht	lindamanz1@hotmail.com
Bestuurslid	<i>vacature</i>		

NVWA ONLINE

Website www.nvwa.eu
Mail info@nvwa.eu

INLEVERDATA KOPIJ

Zomernummer 1 juni 2025
Herfstnummer 1 september 2025
Winternummer 15 november 2025
Voorjaarsnummer 1 maart 2026

CONTRIBUTIES

De contributie voor leden is minimaal €20,00 per jaar.
Meer mag, graag!

Jeugdleden tot 18 jaar betalen € 7,50.

De contributie kunt u overmaken op bankrekening:
NL 85 RABO 0113 0630 83 ten name van Natuur- en
Vogelwacht De Alblasserwaard te Papendrecht. Onder
vermelding van: ledenbijdrage

De vereniging is een IVN afdeling. Voor €12,50 extra
bent u ook IVN-lid.

De vereniging is een ANBI-instelling. Giften aan de
NVWA kunnen voor u zowel via de giftenaftrek als via
de periodieke giften een belastingvoordeel (vermeld
RISN:803497180) opleveren.

Ledenadministratie:

Aan- en afmeldingen van lidmaatschap of adreswijzi-
ging kunt u doorgeven via ledenadministratie@nvwa.eu
of schriftelijk via Postbus 171, 3350 AD Papendrecht.

Voor alle andere betalingen aan de vereniging
graag gebruik maken van bankrekening
NL 85 RABO 0113 0630 83 t.n.v. NVWA te Papendrecht.

NATUUR- EN VOGELWACHT “DE ALBLASSERWAARD”

De vereniging heeft ten doel: *Het in stand houden en
verbeteren van de kwaliteit van het landschap, de
natuur en het milieu in de Alblasserwaard en het
gezamenlijk beleven daarvan.*

Zij is opgericht op 25 november 1969 en ingeschreven
bij de Kamer van Koophandel onder nummer
40321641. Postbus 171 3350 AD Papendrecht.
Adres: Matenaweg 1, 3356 LS Papendrecht in het
Streeknatuurcentrum.

COLOFON

‘Onze Waard’ is het vier keer per jaar verschijnende ver-
enigingsblad.

Redactie: Tom Kalkman, Dick Markesteijn en Linda Manz.

Redactieadres: redactieonzewaard@nvwa.eu

Opmaak en druk: Vanderperk Groep

Oplage 620

Tekening voorkant: Een broedend vrouwtje zwartkop
door Piet van Meerkerk

INHOUD VOORJAAR 2025

3 Van de voorzitter
Welkom in het streeknatuur-
centrum	6 Verslag ringvangsten 2024
door de ringgroep	bij de NVWA
4 Verhoging ledenbijdrage en IVN
lidmaatschap 2025
Afscheid coördinator PIWG
Bram van Vliet	8 Boekbespreking: Nederlandse
vogels in hun domein	14 Verslag Weidevogelwerkgroep
voorjaar 2025
5 De dwergmuis	10 Nik Blom moet afscheid nemen
van het knotten	17 Fotocollage
	11 Nieuws van de PIWG	18 Aanleg 380KV tracé Geertrui-
denberg - Krimpen aan de
IJssel - deel 2
	12 Carrière Bram van Vliet	

Van de voorzitter

Tijdens de algemene ledenvergadering in maart hebben de leden van de vereniging een nieuwe voorzitter gekozen. Dat is een uitstekend democratisch principe. Maar wat is de rol van de voorzitter, en wat betekent dat voor de vereniging? Eenvoudig gezegd is de voorzitter degene die de bestuursvergaderingen voorziet. Maar hij/zij is ook het gezicht van de vereniging, naar binnen en naar buiten toe. Zoals een bekende politicus ooit zei, "je moet de boel bij elkaar houden".

De afgelopen maanden heb ik steeds meer ontdekt over de vereniging. En ik leer elke dag bij. Er is een prachtig blad, een mooie website en er is gelukkig een grote groep enthousiaste vrijwilligers in de werkgroepen actief. Ik heb werkelijk intens genoten van een leuke middag met de scholenwerkgroep onder leiding van een gids. We doen veel voor scholen in de regio en we trekken op de zaterdag belangstellenden aan voor een gezellige middag en kop koffie of een drankje. De knotploeg zorgt voor behoud van ons cultuurlandschap. Er wordt samengewerkt met de IVN en goed contact gehouden met talloze verenigingen rondom natuur en milieu, de agrarische sector, met Staatsbosbeheer, de provincie en gemeenten. We participeren op ingewikkelde dossiers zoals de komst van windturbines en hoogspanningsverbindingen. En niet onbelangrijk: De vereniging staat er financieel prima voor.

Maar er komt ook concreets veel op de nieuwe voorzitter af: niet alleen de samenwerkingsverbanden waar we in zitten, maar ook het aantrekken van nieuwe leden en vrijwilligers, operationele zaken. Het bezoekerscentrum is toe aan een opknappbeurt. Hoe financieren we dat? Weet het bestuur goed wat er speelt in de werkgroepen, hoe houden we nauw contact met elkaar, wat vinden de leden? En afgeleid van al deze punten: in welke richting willen we ons als vereniging ontwikkelen? Wat is onze visie op de toekomst? Wie willen we zijn?

Ik heb nog geen antwoorden op al deze vragen. Maar ik weet wel dat een voorzitter dit nooit alleen doet maar met de medebestuurders, werkgroepcoördinatoren, vrijwilligers en leden. Luisteren en het zoeken van de verbinding met elkaar en met de omgeving, op basis van gedeelde waarden, is cruciaal voor elke vereniging en dus ook voor de onze. Ik kijk uit naar een fijne samenwerking met alvast een blik op de toekomst.

Marcel Hoornweg

Openingstijden Streeknatuurcentrum

Het Streeknatuurcentrum is tot nader order geopend op:
Zaterdagmiddag van 13:00 – 17:00 uur

Het bestuur

Welkom in het streeknatuurcentrum

In 2000 werd het Streeknatuurcentrum in gebruik genomen. Dit jaar is dat 25 jaar geleden. Het bestuur is blij met de mogelijkheden die het centrum biedt voor iedereen, lid of geen lid.

Helaas zijn de openingstijden voor het publiek beperkt. Dit is niet anders want we missen medewerkers/vrijwilligers die op regelmatige basis als gastvrouw of gastheer actief willen zijn. Naast de zaterdagmiddag zouden we gedurende het seizoen van 1 mei tot 1 september, ook op dinsdag en woensdag publiek willen verwelkomen. Mooie uren vol gezelligheid en soms onverwacht leuke ontmoetingen!

Lijkt het u wel iets om mee te doen aan het beheer van het centrum, meldt u dan aan via info@nvwa.eu

Trudy Schoon achter de bar in het streeknatuurcentrum aan de Matenaweg 1 in Papendrecht

Verhoging ledenbijdrage en IVN lidmaatschap in 2025

Al een flink aantal jaren is de ledenbijdrage voor de vereniging gelijk gebleven. Nu vindt het bestuur het tijd om toch een kleine verhoging door te voeren: de jaarlijkse ledenbijdrage voor de NVWA gaat per 1 januari 2025 van €17,50 naar €20,00. De verhoging is nodig ter dekking van de prijs- en kostenstijgingen van de afgelopen tijd. U kunt de bijdrage overmaken op: NL 85 RABO 0113 0630 83 ten name van Natuur- en Vogelwacht De Alblasserwaard te Papendrecht. Onder vermelding van: ledenbijdrage. Voor Leden die lid zijn van de IVN werkgroep: Ook deze bijdrage gaat iets omhoog: van €12,00 naar €12,50 per 1 januari 2025. Deze bijdrage kunt u eveneens overmaken op: NL 85 RABO 0113 0630 83 ten name van Natuur- en Vogelwacht De Alblasserwaard te Papendrecht. Onder vermelding van: lidmaatschap IVN werkgroep.

Overigens denken wij er over om automatische incasso mogelijk te maken, zoals u wellicht ook kent van abonnementen of andere soorten kosten. Te zijner tijd informeren wij u hier verder over.

Vriendelijk dank voor uw steun.

Het bestuur van de NVWA

Afscheid van coördinator PIWG Bram van Vliet

Op de voorjaarsvergadering is er afscheid genomen van Bram van Vliet als coördinator van de planten- en insectenwerkgroep (PIWG). Hij blijft wel betrokken bij de plan-

tenwerkgroep. We hopen nog lang van zijn kennis gebruik te maken. Zie ook elders in dit blad.

Afscheid Bram van Vliet bij de voorjaarsvergadering van de PIWG

De dwergmuis (*Micromys minutus*)

tekst Nel Welschen, foto Wesley Overman

Een weinig bekende, onopvallende en zwijgzame muis. De dwergmuis is een kleine, zandkleurige muis met een witte buik en zeer lange staart. Hij behoort tot de familie van de ware muizen. De oren zijn vrij klein en liggen grotendeels verscholen in de vacht. Omdat hij zo klein is, kan hij gemakkelijk klimmen in gras – of rietstengels. Zijn staart gebruikt hij daarbij als steun. Met het uiteinde van de staart houdt hij zoveel mogelijk contact met zijn omgeving. Reflexmatig grijpt de staart om de vegetatie. Ook de voorvoet is aangepast aan zijn gewoonte om te klimmen.

Hij leeft vooral in rietvelden en graslanden. Er moet in ieder geval een hoog opgaande dichte bodembedekking zijn. Deze schattige muis bouwt een klein, bolvormig nest in hoge grashalmen waarin overdag wordt geslapen. Dit nest bevindt zich tot op 1 meter boven de grond en is gemaakt van gespleten (vaak nog levende) grashalmen, gevoerd met pluizig materiaal. De kraamnesten worden gebouwd door het mannetje en vrouwtje samen en zijn veel steviger dan de slaapnesten. De voortplanting is van april-oktober, na een draagtijd van 21 dagen worden 2 tot 4 keer per jaar 2-6 jongen geboren. De dwergmuis leeft in de paartijd samen en in de rest van het jaar alleen. De dwergmuis is overdag, maar vooral 's nachts actief. Loopt daarmee gevaar een prooi te worden van overdagjagende rovers en nachtelijke jagers. Deze jagers houdt hij op afstand door zich bij gevaar uit de vegetatie te laten vallen en zich op grondniveau verder te verplaatsen. Voor de mens is hij niet zo gemakkelijk waar te nemen. Daarom is het leuk om attent te zijn op sporen van deze muis.

In de winter zijn de bolvormige nesten in hoge grashalmen goed waar te nemen. Ze lijken op bolletjes hooi. In braakballen van rans – en steenuil worden de zeer kleine schedeltjes van dwergmuizen ook wel aangetroffen. De muizen zijn over het algemeen vrij zwijgzaam (tjirpen, kwetteren of piepen). Jonge dwergmuizen maken zeer hoge, ultrasone geluiden(ca. 100 kHz). In paartijd laten mannetjes een baltsroep horen. Bij muizenonderzoek met inloopvallen, worden wel eens dwergmuizen gevangen.

Paspoort:

Kopromplengte: 6,5 cm

Staartlengte: 6 cm

Gewicht: 8 g.

Voedsel: bessen, fruit en zaden van grassen en granen, in de winter ook wel insecten.

Grootte leefgebied: ca 400 m²

Leeftijd: maximaal 16-18 maanden.

Verslag van de ringvangsten uit 2024 door de ringgroep

tekst en grafieken Ad Kooij

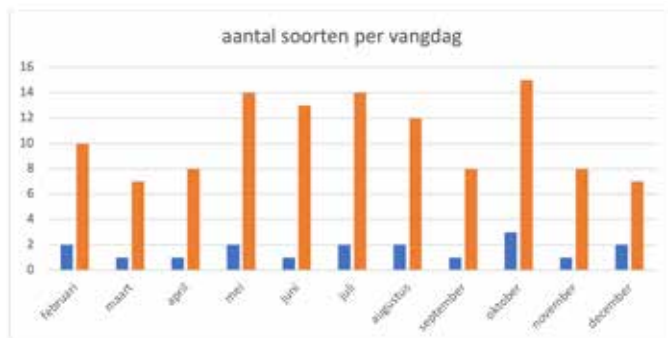
Afgelopen jaar hebben we met enige regelmaat de netten uitgezet bij ons centrum.

Het streven is twee maal per maand maar dat is helaas niet gelukt. Het weer en de gezondheid hebben we niet in eigen hand.

Dagverslagen van deze vangsten plaatsten we op onze website www.nvwa.eu

Hier dus een samenvatting van deze vangsten.

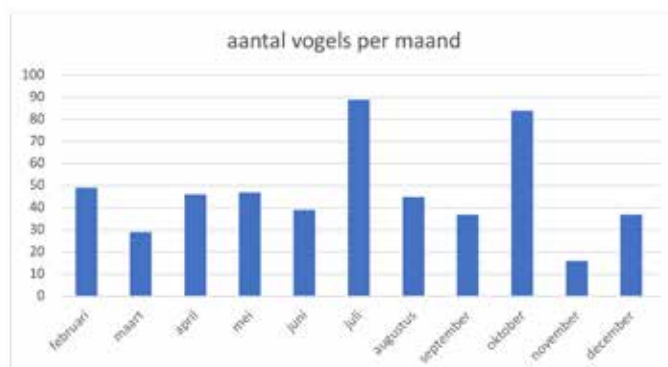
We hebben op 19 dagen de netten opgezet en vingen 24 soorten met in totaal 543 individuen (het aantal van 24 soorten is in de onderstaande grafiek niet terug te lezen, kijk hiervoor naar de totaaltabel onderaan in het artikel).

Niet op alle vangdagen stonden alle netten uit, vooral in de wintertijd alleen de netten in de buurt van de voertafel. Afhankelijk van de vangst vingen we van ochtendschemer tot ongeveer 11 uur. In de tijd dat de voertafels in gebruik zijn wordt daar ook met klapkooitjes gevangen. Als helpers waren dit jaar, (on)regelmatig, aanwezig: Jan Schoonderwoerd, Pieter Klootsema, Bert Amersfoort en Sjoerd IJzerman.

Het gras op de baan werd weer regelmatig gemaaid door Carl!

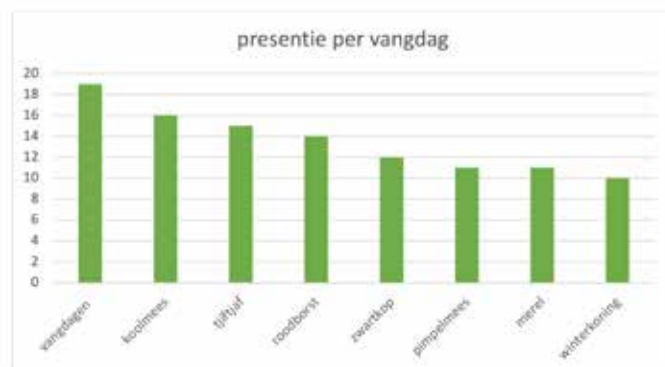
Bij de knotploeg konden we altijd op de koffie komen wat zeer gewaardeerd wordt. Allen hartelijk dank!!

Het aantal gevangen soorten en individuen wordt vanzelf mede bepaald door de totale lengte van de netten en de tijd dat ze open staan maar ook door het jaarseizoen. In de zomermaanden en het najaar zijn nu eenmaal meer soorten aanwezig dan in de winter. Doortrekperioden geven ook meer soorten en individuen vooral in het najaar als er ook (veel) jonge vogels bij zijn.

Om dit allemaal duidelijk te hebben zou elke keer met hetzelfde aantal netten en tijdsduur gevangen moeten worden. Ook het gebruik van het geluid zou dan hetzelfde moeten zijn. Nog afgezien van de weersomstandigheden. Daar dit niet het geval is zijn de gegevens niet vergelijkbaar met andere jaren.

Er is niet één soort die elke keer gevangen werd, ook niet van de standvogels zoals de mezen, winterkoning, heggenmus etc. Zeven soorten werden op 10 of meer dagen gevangen.

Drie soorten werden maar éénmaal gevangen en wel de bonte vliegenvanger (doortrekker), de nachtegaal en de groene specht (beide broedvogel). De laatste is een nieuwe (hand)soort voor het Streeknatuurcentrum. We vingen 119 vogels terug waarvan het grootste deel in 2023 of 2024 geringd was. Maar ook enkele oude exemplaren belandden weer in het net met als oudste een koolmees man die in 2019 een ring om zijn linkerpoot kreeg.

	2024	2023	2022	2021	2020	2019
heggenmus ..163	x	x	☼			
koolmees ..710	x	x		x	x	☼
koolmees ..781	x		☼			
koolmees ..846	x	x	x	☼		
koolmees ..853	x		☼			
koolmees ..871	x		☼			
koolmees ..880	x	x	☼			
pimpelmees ..382	x	x	☼			
pimpelmees ..549	x	x	x		☼	
roodborst ..859	x	x	x	☼		
staartmees ..160	x				☼	
tjiftjaf ..175	x	x	x	☼		
tjiftjaf ..297	x	x	☼			
tjiftjaf ..329	x		☼			
tjiftjaf ..337	x	x	☼			
tjiftjaf ..377	x		☼			
zwartkop ..059	x	x	☼			
zwartkop ..960	x		☼			
zwartkop ..996	x		☼			

☼ geringd x terugvangst

Zwartkop (foto Adobe Stock)

2024: Totaalaantal gevangen/geringde vogels bij het SNC

Soort	nieuw	terug	Soort	nieuw	terug
Bonte vl vanger	1		Nachtegaal	1	
Boomkruiper	4		Pimpelmees	27	13
Cetti's zanger	8	7	Roodborst	35	11
Fitis	3		Spotvogel	7	
Goudhaan	13		Staartmees	4	4
groene specht	1		Tjiftjaf	76	17
Groenling	9	2	Tuinfluitier	23	
Heggenmus	12	4	Vink	3	
Kleine karekiet	5		Vuurgoudhaan	10	5
Koolmees	42	39	Winterkoning	15	6
Koperwiek	5		Zanglijster	10	2
Merel	21	1	Zwartkop	89	8
			Totaal	424	119

Tjiftjaf (foto Adobe Stock)

Boekbespreking: Nederlandse vogels in hun domein

tekst: Leen den Ouden

Vorig jaar in december was er een vergadering bij de Vogelbescherming in Zeist voor de tuinvogel- en stadsvogeladviseurs. Naast verschillende instructies over bepaalde onderdelen werd de dag afgesloten met het overhandigen van het boek "Nederlandse vogels in hun domein" van Robert Kwak en Jip L. Kooijmans. Uitgave Vogelbescherming en KNNV. Het boek leek bedoeld als een invulling voor de vrije dagen rond Kerst. Dat mocht ook wel omdat het aantal bladzijden 680 is. Ik heb voor Onze Waard een uittreksel gemaakt.

meer eiwitrijk grasland en betere bescherming. Aan de sterke toename van ganzen, smienten en zwanen lijkt een einde te zijn gekomen, mogelijk door klimaatverandering en afnemende populaties (kleine zwaan). Het winterbeeld wordt dus bepaald door de graslandsoorten. De roofvogels zijn afhankelijk van de grote aantallen veldmuizen.

- Water. De kwaliteit is minder dan 50 jaar geleden. Er zijn kleine populaties rietorchissen, Spaanse ruiter, daarnaast komt groene kikker, gewone pad, klein geaderd witje, koekeksbloem, dotterbloem, variabele

waterjuffer, en wateraardbei op sommige plaatsen nog redelijk algemeen voor.

De opzet van het boek zijn 71 biotopen, die Nederland rijk is. Biotoop 41 is Waterland en Holland-Utrechts veenweidegebied, dus ook de Alblasserwaard. Per biotoop wordt de volgende informatie gegeven, waarbij ik de beschrijving van de Alblasserwaard heb gevolgd:

- Waterland is het deel ten noorden van het Noordzeekanaal en deze wordt gevoed door brak kwelwater en zoet regenwater. Dit is een open landschap met weinig opgaande begroeiing en rietkragen en graskaden.
- Het gebied ten zuiden van het Noordzeekanaal wordt gevoed met regenwater, heeft smalle sloten, opgaande begroeiing bosjes, knotwilgen en houtkaden. De bebouwing bestaat hoofdzakelijk uit lintdorpen, vooral op de hogere delen.
- Veel veranderd. Het was enige tientallen jaren geleden vooral een weidevogelgebied, met een scala aan andere soorten in de dorpen. De achteruitgang van de patrijs wordt toegeschreven aan het verdwijnen van de akkers. De maisteelt leidde eerst tot uitbreiding van de vogels van de kale grond zoals kievit en scholekster. Sinds halverwege de jaren 90 hebben de soorten een enorme veer gelaten. Door maisteelt werd het areaal grasland minder, veel soorten van het voedselarme grasland verdwenen. Door ontwikkeling van steden en dorpen alsmede de erfbeplanting namen de betreffende soorten toe, echter de zomertaling, gele kwikstaart en veldleeuwerik zijn vrijwel verdwenen.

De winter vogelbevolking is sterk veranderd door ruilverkaveling. Blijkbaar leidde intensivering later weer tot afname van voedselaanbod en namen die soorten sterk af. Er is sprake van enig herstel door

Dan volgen 2 overzichten van 1980 tot 2020. De trends van de broedvogels t.o.v. de broedplaatsen. De trends van de wintervogels t.o.v. het betreffende voedsel.

- Broedvogels. De overzichten zijn gesplitst in algemene broedvogels en schaarse broedvogels. De algemene broedvogels worden in een aantal afbeeldingen van de soort weergegeven per 10 HA van 2013-2015. Dus 2 broedparen (wilde eend en meerkoet) per 10 HA zijn 2 afbeeldingen. De overige soorten zijn: spreeuw, huismus, winterkoning, kievit, merel, boerenzwaluw, tjif tjaf, grauwe gans, houtduif, grutto, koolmees, vink, zwartkop, kleine karekiet. De schaarse broedvogels zijn 38 soorten: witte kwikstaart, krakeend, tuinfluiter, tureluur, heggemus, scholekster, pimpelmees, rietgors, kauw, zwarte kraai, rietzanger, fitis, soepeend, bosrietzanger, groenling, fuut, ekster, turkse tortel, knobbelzwaan, putter, waterhoen, graspieper, spotvogel, veldleeuwerik, gierzwaluw, slobbeend, stadsduif, kuifeend, canadese gans, nijlgans, grasmus, holenduif, zanglijster, bergeend, buizerd, grote bonte specht en ransuil.
- Wintervogels. Hiervoor is een soortgelijke opstelling gemaakt. Maar die ziet er wel anders uit. Per 10 HA: 5 kolganzen; 5 smienten; 5 spreeuwen; 3 grauwe ganzen; 3 brandganzen; daarnaast steeds 1 stuks per 10 HA van: huismus, kievit, winterkoning, meerkoet, wilde eend, merel, kokmeeuw, goudple-

vier, koolmees, stormmeeuw, heggemus, pimpelmees, houtduif, putter.

De schaarse wintervogels zijn: wulp, zwarte kraai, vink, kramsvogel, knobbelzwaan, roodborst, turkse tortel, soepeend, ekster, aalscholver, krakeend, nijlgans, waterhoen, canadese gans, kauw, ringmus, kuifeend, boomkruiper, buizerd, holenduif, kleine zwaan, bosuil, watersnip, fazant, wintertaling, blauwe reiger; fuut, groenling, grote zilverreiger, torenvalk, stadsduif, steenuil, ransuil, gaai, grote bonte specht, graspieper, staartmees, sijs, zilverbreeuw, goudhaan en roek.

- Veranderingen met grote impact. Veranderingen de laatste 70 jaar hebben grote impact gehad op de vogelbevolking. Het soortenspectrum dat vele 10-tallen jaren of langer heeft bestaan is verdwenen, dit proces gaat nog steeds door.
- Laag waterpeil, veel mest. Dit zijn de problemen. Soorten als kempfaan, watersnip en grutto staan voor een, als gevolg van ruilverkaveling, vrijwel verdwenen landgebruik. Geen hooiland met hoog water en vrijwel geen mest.
- Ingrijpend veranderd. Dit door grondgebruik met ingrijpend gewijzigde inrichting van het landschap,

zoals nieuwe asfaltwegen, nieuwe boerderijen, landbouwkundig verbeterde weilanden, groei van dorpen.

- Een kwalitatieve aderlating. Dit door landbouwintensivering zal verandering van landschap en diersoorten blijven brengen. De vraag is in hoeverre dit schadelijk is voor de vogelgemeenschap. De Rode Lijst vermeldt dat vooral boerenlandvogels karakteristiek zijn voor extensief landgebruik, dit geldt algemeen voor Nederland.
- Kans op herstel? Dan zal het landgebruik aangepast moeten worden. Aan de huidige verkaveling en bebouwing is weinig meer te doen.
- Extensivering. De kansen liggen op extensivering van het landgebruik door agrarisch natuurbeheer, b.v. boerenreservaten, zowel in eigendom van boeren of fondsen, zoals het Rijke Weide Vogelfonds als in Friesland.

Voor de andere 70 biotopen is ook zo'n uitwerking gegeven. Het boek kost rond € 90,--. Maar wilt u, als vrijwilliger, het eens inzien, dan is dit mogelijk op zaterdagmiddag. Neem contact met mij op.

Ook geef ik nog steeds natuurtuinadvies voor vogels e.a. dieren. Leen den Ouden. ouden.l@chello.nl

Kleine zwanen in Bleskensgraaf (foto John Korteweg)

Nik Blom moet afscheid nemen van het knotten en heeft helaas 2 jubilea gemist

tekst: Nik Blom

In 1973 luidde de heer Bais van het Staatsbosbeheer de noodklok omdat er een enorme achterstand was ontstaan bij het onderhoud van de knotwilgen in de Alblasserwaard. Hij startte in de Waard om met de hulp van vrijwilligers knotacties uit te voeren want hij wilde de knotwilgen in de polder behouden.

Ik startte toen met enkele dorpsgenoten uit Ottoland een kleine knotploeg. Men keek wel even raar op toen men mij, als politieman in overall wilgen zag knotten. Wij waren de eerste knotploeg die werkte met een motorkettingzaag om te knotten. Het afzagen met een handzaagje was geen optie. We timmerden aan de weg en het resultaat was dat wij een motorkettingzaag in bruikleen kregen van de Gemeente Ottoland. Ik snoeide zelf elke zaterdag om de 14 dagen omdat ik het andere weekend dienst had.

We hadden toen nog echte winters met sneeuw, strenge vorst en molentochten. En wij mochten dan het wilgenhout opstoken. Dat was bij strenge vorst lekker om je op te warmen.

De tijd veranderde. Het wilgenhout werd op vaste lengtes gezaagd en verkocht aan de papierindustrie. Later kregen landeigenaren subsidie voor het knotten van wilgen. Wij kregen van hen geld voor het knotten. De inkomsten werden gedoneerd o.a. aan de Natuur- en Vogelwacht Alblasserwaard. Het Hoogheemraadschap en later het Waterschap Rivierenland gaven ons opdracht om wilgen langs de wegen te knotten. Wij werden per boom betaald. Er was een plan van de NVWA om een onderkomen te bouwen in het Alblasserbos. In het jaar 2000 werd dit Streeknatuurcentrum geopend. In die tijd was er onenigheid ontstaan over het beleid in de knotploeg. Ik stapte uit onvrede op bij deze knotgroep. Maar in de winter van 2000 begon het toch weer te kriebelen. Ik startte met 2 andere leden van de NVWA een

eigen knotploeg de Kievit genaamd, onder de vlag van deze vereniging. We hadden alleen een motorzaag, een fles benzine en een fles kettingolie. In het Alblasserbos mochten wij in een bosperceel de gestipte bomen vellen. De gevelde bomen konden wij meenemen naar ons centrum waar wij er openhaardhout van maakten en dit verkochten. Door mond op mond reclame sloten meer vrijwilligers zich bij ons aan.

Van de inkomsten schaften we olie, benzine en gereedschap aan. Ook werd er een groot deel van onze inkomsten gestort op de rekening van ons Streeknatuurcentrum voor gas, licht en water. Wij hebben nooit geld gevraagd aan onze penningmeester maar investeerden veel in goed gereedschap. We hebben een pick-up busje met 5 zitplaatsen en 2 aanhangwagens voor het transport van hout. Tijdens ons 25-jarig bestaan hebben wij een slordige 162.708 euro geschonken aan onze penningmeester. Dat is toch een bedrag om apetrots op te zijn.

Op 22 juli 2023 tijdens de zomersnoei op de Tiendweg in Nieuw-Lekkerland werd ik getroffen door hartproblemen. Ik werd per ambulance afgevoerd naar het ziekenhuis in Dordrecht. Er volgden toen nog meer ziekenhuisopnamen. Tot overmaat van ramp werd op 28 december 2023 mijn linker onderbeen in verband met vaatproblemen geamputeerd. Het was nu echt einde van een lange knot-carrière. Ik kon dus net niet mijn 50-jarig knotjubileum en mijn 25-jarige coördinatorschap vieren met mijn knotters. Dat vind ik wel jammer.

Bij deze bedank ik alle knotters van de knotploeg de Kievit voor hun tomeloze inzet. Bedankt voor de gezelligheid die ik steeds heb ervaren bij ons werk in de polder. Ik ben trots op jullie!!

De ex-coördinator van de Knotploeg de Kievit: Nik Blom

Hazen met haast (foto Wim den Besten)

Nieuws van de Planten- en Insectenwerkgroep (PIWG)

tekst Lieske Teeuw

Tijdens de afgelopen voorjaarsvergadering van onze werkgroep was er weer iets van de sfeer van vroegere jaren doordat er nu wel 18 werkgroepleden aanwezig waren. Er was een goede reden voor. Bram van Vliet heeft aangegeven te stoppen met de taak van coördinator. De werkgroep heeft hem deze avond in het zonnetje gezet.

Namens Leo en Paul hebben wij hem hartelijk bedankt voor zijn meer dan 40 jaren coördinatorschap en zijn grote geduld om kennis van onze flora over te dragen aan wie het maar horen wil, ook al vraagt iemand voor de zoveelste keer naar de naam van hetzelfde plantje. Weer of geen weer, Bram gaat graag op pad voor de planten in de Alblasserwaard, o.a. voor de zogenaamde kilometerhoktelling. De bloemetjes buiten zetten hoeft dus niet, want zelfs in de Alblasserwaard zijn er buiten nog altijd leuke plantjes te zien!

We hebben hem ook een groot plezier gedaan met een bon voor de aanschaf van tekenmaterialen. Want tekenen van planten doet hij ook heel erg graag. Ook een gave die hij graag met anderen wil delen. Zijn tekeningen laten zien hoe prachtig de flora eruitziet. Deze keer hebben werkgroepleden foto's van Bram verzameld door de jaren heen, en deze in een presentatie bekeken. Met groot genoegen zagen we hoe Bram en de andere excursie-gangers struinden door bos, hei, langs oevers en in bermen. Het gaf een beeld van de ontspannen en prettige sfeer in onze werkgroep tijdens excursies en inventarisaties.

Het is natuurlijk ook heerlijk om letterlijk en figuurlijk groene vingers te krijgen, tijdens het lopen tussen het geurende groen. Als er dan ook nog fladderende vlinders of libellen om ons heen zijn, is ons buitenfeest compleet. Binnen onze werkgroep zijn er ook altijd wel mensen zo enthousiast dat ze meer doen: microscopisch onderzoek, tekeningen maken, presentaties geven, rondleidingen verzorgen, stukjes schrijven voor 'Onze Waard', activiteiten organiseren (ook meerdaagse), tellingen doorgeven aan Floron of andere meetnetten.

Nieuwsgierig geworden? Loop eens met ons mee op een woensdagmiddag bij een inventarisatie in de Alblasserwaard en leer welke planten er staan en welke insecten daarop aanwezig zijn. En/of ga mee met een van onze excursies.

Tijdens de voorjaarsvergadering van de PIWG zijn de activiteiten voor dit jaar weer vastgesteld.

Voor meer informatie en aanmelden: mail naar Leo van Beest, lhvanbeest@gmail.com.

Hieronder staan de data:

Woensdagmiddag 19 april: starten de inventarisaties in de Alblasserwaard.

Zaterdag 19 April excursie: voorjaarsflora

Zaterdag 3 Mei excursie: flora, vlinders en libellen

Vrijdagavond 16 of 23 Mei: nachtvlinders bij het verenigingsgebouw

Zaterdag 24 Mei excursie: vetblad

Zaterdag 7 Juni excursie: flora, vlinders en libellen

Zaterdag 21 Juni excursie: flora, vlinders en libellen

Zaterdag 19 juli excursie: flora, vlinders en libellen

Zaterdag 2 Augustus excursie: kommavlinder

Zaterdag 23 Augustus excursie: zoutminnende flora

Zaterdag 13 September excursie: najaarsflora in een uiterwaard.

Deze tekening van het groot hoeblad is gemaakt door Bram van Vliet met daarbij het volgende bedankje:

"Allen hartelijk bedankt voor de mooie avond die jullie mij bezorgd hebben".

De carrière van Bram van Vliet bij de NVWA uitgelicht

Elders in dit blad zette de Planten- en Insectenwerkgroep Bram van Vliet al in het zonnetje. Maar het is vanzelfsprekend dat we samen met Bram eens terugkijken naar zijn tijd en werk bij de NVWA.

Tot nu toe, want hij is nog niet weg en je weet nooit.....

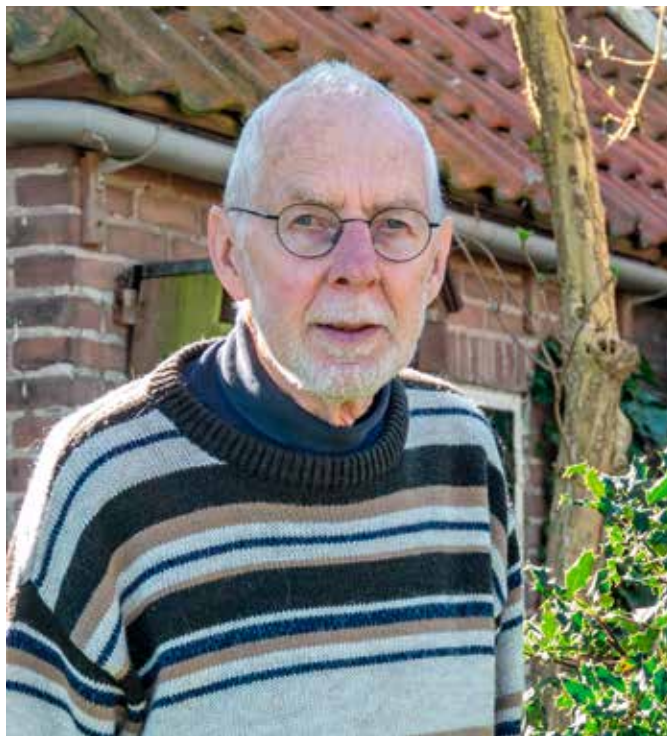
Bram is altijd bij de vereniging betrokken geweest. Alleen de eerste drie jaar, van 1969 tot 1972 heeft hij 'gemist'. In 1973 trok de NVWA zijn aandacht en werd hij lid.

Vanuit zijn opleiding tot onderwijzer op de kweekschool, zoals die opleiding toen nog heette, heeft Bram altijd interesse in planten gehad. Toen hij in Hardinxveld kwam wonen lag het voor de hand om lid te worden van de NVWA. Dus toen Adri de Gelder in december 1973 in het verenigingsblad de werkgroepenstructuur aankondigde en de Plantenwerkgroep in het leven riep, was Bram er als de kippen bij.

Op 8 maart 1974 was de eerste bijeenkomst van de Plantenwerkgroep.

Voor de geïnteresseerden volgde in 1975 een intensieve plantencursus door Adri de Gelder die vegetatiekunde studeerde. Die cursus heeft zijn vruchten afgeworpen, want de werkgroep heeft die kennis in de jaren daarna in het veld ruimschoots toe kunnen passen bij het determineren van planten in de Alblasserwaard.

Adri verliet de NVWA in 1979 na zijn afstuderen en vertrok naar Noord-Holland. Het voorzitterschap van de

Plantenwerkgroep (PWG) werd toen overgenomen door een driemanschap van Arie de Lange, Truus Sniijders en Bram. Arie vertrok en de Insectenwerkgroep werd samengevoegd met de PWG en ging in 1980 verder als PIWG met eerst Hans ten Toom als coördinator, later opgevolgd door Leo van Beest tot 2012. Daarna heeft Bram het overgenomen.

Die functie heeft Bram dus ruim 12 jaren bekleed. En al die jaren heeft hij 's zomers wekelijks de planten geïnventariseerd in de Alblasserwaard. Daarbij gaat het om kilometerhokinventarisaties. De stichting Floron onderzoekt al ruim 30 jaar de flora in Nederland door systematisch kilometerblokken te laten onderzoeken op de aanwezigheid van algemene plantensoorten. Hieraan doet de PIWG dus mee. Zo kan Floron de verspreiding van planten nauwkeurig in kaart brengen in de Verspreidingsatlas.

Omdat de interesse voor planten en insecten voor leden van de werkgroep ook vooral een hobby is, worden jaarlijks dagexcursies georganiseerd in- en buiten de Alblasserwaard. Bram kan hier heel wat herinneringen over ophalen.

"We hadden een excursie in de Avelingen. We keken daar vooral naar planten, althans dat was de bedoeling."

Tekening Bram van Vliet: Tulp en maagdenpalm

Een van de deelnemers was een zeer gewaardeerd lid op leeftijd. En misschien moest ze een sanitaire stop maken, maar dat hadden we niet in de gaten. Maar opeens waren we haar kwijt. Wij roepen en zoeken.... Was er iets gebeurd? Was ze gevallen? Uiteindelijk vonden we haar, rustig zittend op een bankje van een bushokje. Zich niet bewust van de commotie die ontstaan was. We hebben die dag veel sneller gelopen dan we gewend waren en dus ook minder planten gezien. Maar mensen gaan boven planten.”

Ook de nachtvlinder avonden bij het Streeknatuurcentrum springen in het oog.

En in de wintermaanden heeft de PIWG bijzondere aandacht voor de Mossen in de Alblasserwaard.

Andere activiteiten:

Maar Bram heeft veel meer gedaan binnen de NVWA.

Zo was hij een tijdlang hoofdredacteur van Onze Waard, ondersteunde de Jeugdwerkgroep van Arie van der Berg en hield jeugdexcursies in de Alblasserwaard. Een ander voorbeeld was de jaarlijkse Planten-, vissen- en vogeldag voor kinderen op de basisscholen.

Bijzondere aandacht van Bram krijgt de meerdaagse excursie van de PIWG.

Nu is hij dus teruggetreden als coördinator van de PIWG. Maar blijft daar wel actief in. We zullen de beschrijvingen en prachtige tekeningen van Bram in Onze Waard wel gaan missen.

Tot slot geeft Bram nog een credo mee:

“Kijk niet naar wat verdwenen is, maar geniet van wat er nog is”

De Alblasserwaard in bloei (foto Wim den Besten)

Verslag van de Weidevogelwerkgroep voorjaar 2025

tekst André Hornstra

1e Kievitsei Alblasserwaard 15 maart 2025 (foto André Hornstra)

Op het moment van schrijven is iedereen die de weidevogels een warm hart toedraagt paraat. We staan aan de vooravond van een nieuw broedseizoen. De kievit is in maart alweer voorzichtig begonnen. De meeste weidevogel-vrijwilligers hebben hun eerste legsel(s) van de kievit al gevonden. Dat viel soms nog niet mee. De temperaturen waren prima in maart; daar lag het niet aan. Het was echter de droogte die de kievit parten speelde. Maart 2025 is inmiddels de droogste maand maart die we ooit hebben meegemaakt. Het eerste kievitseï van Nederland werd gevonden op vrijdag 7 maart in Noord Brabant (Ravenstein). Hoewel dit best vroeg is kwam het daarna maar mondjesmaat op gang. Door de droogte kunnen de weidevogels niet genoeg voedsel vinden om 4 flinke eieren te produceren. Het eerste kievitseï van de Alblasserwaard werd op zaterdag 15 maart gevonden. Daarover zo meer. De overige weidevogels zoals de grutto, tureluur en scholekster gaan in april met hun legsels starten. April en mei zijn de drukste maanden voor de weidevogel-vrijwilligers. Mocht u iemand kennen die bij de weidevogelwerkgroep actief is en mocht u hem of haar in die periode niet of nauwelijks zien dan weet u nu waardoor dat komt.

Een terugblik op de afgelopen winter:

7 februari: Filmavond in Landvast: De Biesbosch | Natuur in beweging

Op 7 februari j.l. zijn we met een groep van 25 leden van de weidevogel werkgroep een avond naar de bioscoop in Landvast geweest. Daar draaide een prachtige film over de Biesbosch. We kregen een kijkje in het leven van de dieren die in de Biesbosch voorkomen. Ook ging het over de geschiedenis van dit gebied en de veranderingen die er in de loop der jaren zijn geweest. Zo dichtbij onze Alblasserwaard, zo mooi ook. Teuni en Hennie Roest: hartelijk dank voor de organisatie.

22 februari: Workshop eendekorf vlechten

Hennie Roest lijkt heel tevreden met de door hem gemaakte eendekorf (foto André Hornstra)

De winters stellen de laatste jaren niet zoveel meer voor in Nederland. Niettemin duurt de winterperiode nog net zo lang als 100 jaar geleden. We moeten het doen zonder weidevogels want die bevinden zich in warmere oorden. Wij als weidevogel vrijwilligers kijken al reikhalzend uit naar het voorjaar en het nieuwe weidevogel seizoen. Als vrijwilligers elkaar in de winter treffen dan wordt er

alvast een beetje gemijmerd over het naderende seizoen en wordt vaak even benoemd hoeveel weken het nog duurt. Hoe fijn is het dan om elkaar op te zoeken tijdens een winteractiviteit die ook nog eens te maken heeft met onze boerenlandvogels: een workshop eendenkorf vlechten met wilgentenen. Dit hebben we op 22 februari j.l. georganiseerd voor de leden van de weidevogel werkgroep. Onder deskundige leiding van Arie v.d. Graaf werd er door 12 vrijwilligers prachtige korven in elkaar gevlochten. Arie had ons al vooraf gewaarschuwd dat we een behoorlijk grote ruimte tot onze beschikking dienden te hebben.

Angela Mombers maakte een prachtige eendenkorf (foto Arie v.d. Graaf)

Er wordt begonnen met wilgentenen van 1,70 meter die van links naar rechts zwiepen. Om elkaar niet te raken heeft iedere vlechter een flinke cirkel (diameter ruim 3 meter) aan ruimte nodig. Gelukkig konden we terecht in de grote schuur van zorgboerderij Eben Haëzer in Nieuw Lekkerland van de familie Meerkerk. Bij deze nogmaals dank voor de geboden gastvrijheid. Hoewel iedereen weleens uit de bocht vloog en Arie v.d. Graaf alle zeilen bij moest zetten, lukte het eenieder om in ca. 3,5 uur een prachtige korf te maken. De eendenkorven zijn inmiddels allemaal uitgezet in de Alblasserwaard en worden nauwlettend in de gaten gehouden. Middels een groepsapp houden we elkaar op de hoogte van de vorderingen. Raken de korven bezet? Gaat er een wilde

eend in broeden of toch een waterhoentje? We gaan het meemaken dit voorjaar en ik hoop er in het najaar op terug te komen.

Een deel van de groep cursisten showt de zelf gemaakte eendenkorf (foto Arie v.d. Graaf)

25 februari: Startavond weidevogel werkgroep

De startavond bij de familie Bikker in Noordeloos (foto André Hornstra)

Op 25 februari jl. hebben wij de startavond van de weidevogel werkgroep georganiseerd. Deze keer eens niet in het Streeknatuurcentrum maar in Noordeloos bij een van onze deelnemende boeren. We waren te gast in de B&B By-Ann van de familie Bikker. Het was een stijlvolle opening van het seizoen met een geweldige opkomst

van 30 vrijwilligers. Vanaf deze plaats wil ik de familie Bikker hartelijk danken voor hun gastvrijheid en de perfecte organisatie.

Eerste kievitse Alblasserwaard

Daan v.d. Vliet bij het eerste kievitse van de Alblasserwaard (foto André Hornstra)

U had nog iets van mij tegoed. Het eerste kievitse van de Alblasserwaard in 2025 is gevonden door Daan v.d. Vliet uit Hoornaar op 15 maart jl. Daan was voor de allereerste keer mee als stagiair. Waar menig vrijwilliger zijn tanden stuk bijt op het vinden van het eerste kievitse daar draaide Daan zijn hand niet voor om. Na amper een kwartier in het weiland vond Daan zijn eerste kievitse ooit. Het bleek ook nog eens het eerste kievitse van de Alblasserwaard te zijn. Mooi verhaal Daan. Proficiat!

Als uitsmijter nog een allerlaatste bericht: tijdens het schrijven van dit artikel is heel toevallig het eerste Grutto-ei van de Alblasserwaard gevonden. Vandaag (1 april en geen grap) vond Theo Bakker het eerste Grutto-ei in Giessenburg. Proficiat Theo!

Het eerste grutto ei Alblasserwaard 1 april 2025, Theo Bakker bij zijn vondst (foto's André Hornstra)

Fotocollage

foto's Wim den Besten en Tom Kalkman

Alblasserbos

Alblasserbos

Eikenprocessierupsen in processie

Nijlganzen op een ooievaarsnest

Alblasserbos

Tiendweg

Aanleg 380KV tracé Geertruidenberg - Krimpen aan de IJssel deel II

tekst: Jacques Verhagen

In vervolg op het vorige artikel “380KV tracé door de Alblasserwaard?” geef ik jullie de stand van zaken.

Woensdag 12 maart j.l. was er een vervolgoverleg in het Biesboschmuseum, georganiseerd door Staatsbosbeheer. Helaas was de opkomst minder groot dan bij het eerste overleg. Namens onze vereniging waren aanwezig Marcel Hoornweg en ondergetekende.

Staatsbosbeheer (SBB) heeft overleg gehad met TenneT en geeft ons nu informatie over hun overleg. Die informatie wil ik met jullie delen

TenneT heeft besloten om een grondige analyse te laten uitvoeren van de vliegbewegingen van vogels over de Biesbosch en naar de Noordse woelmuis. De onderzoeken voor deze analyse maken deel uit van de natuurtoets. Hierdoor schuift de besluitvorming een jaar op. Arcadis zal in opdracht van TenneT deze analyse uitvoeren. Het noodzakelijke onderzoek voor deze analyse wordt uitgevoerd door Bureau Waardenburg (BUWA). Staatsbosbeheer is bij het onderzoek van BUWA betrok-

ken. Wij hebben daar alle vertrouwen in. Gezien onze ervaring bij de Hoge Windturbines in de Alblasserwaard zullen wij als Natuur- en Vogelwacht de interpretatie van de onderzoeksresultaten in de rapportage van de analyse door Arcadis aan TenneT kritisch bekijken. Ik hoop dat we via de SBB de concept-rapportage kunnen ontvangen.

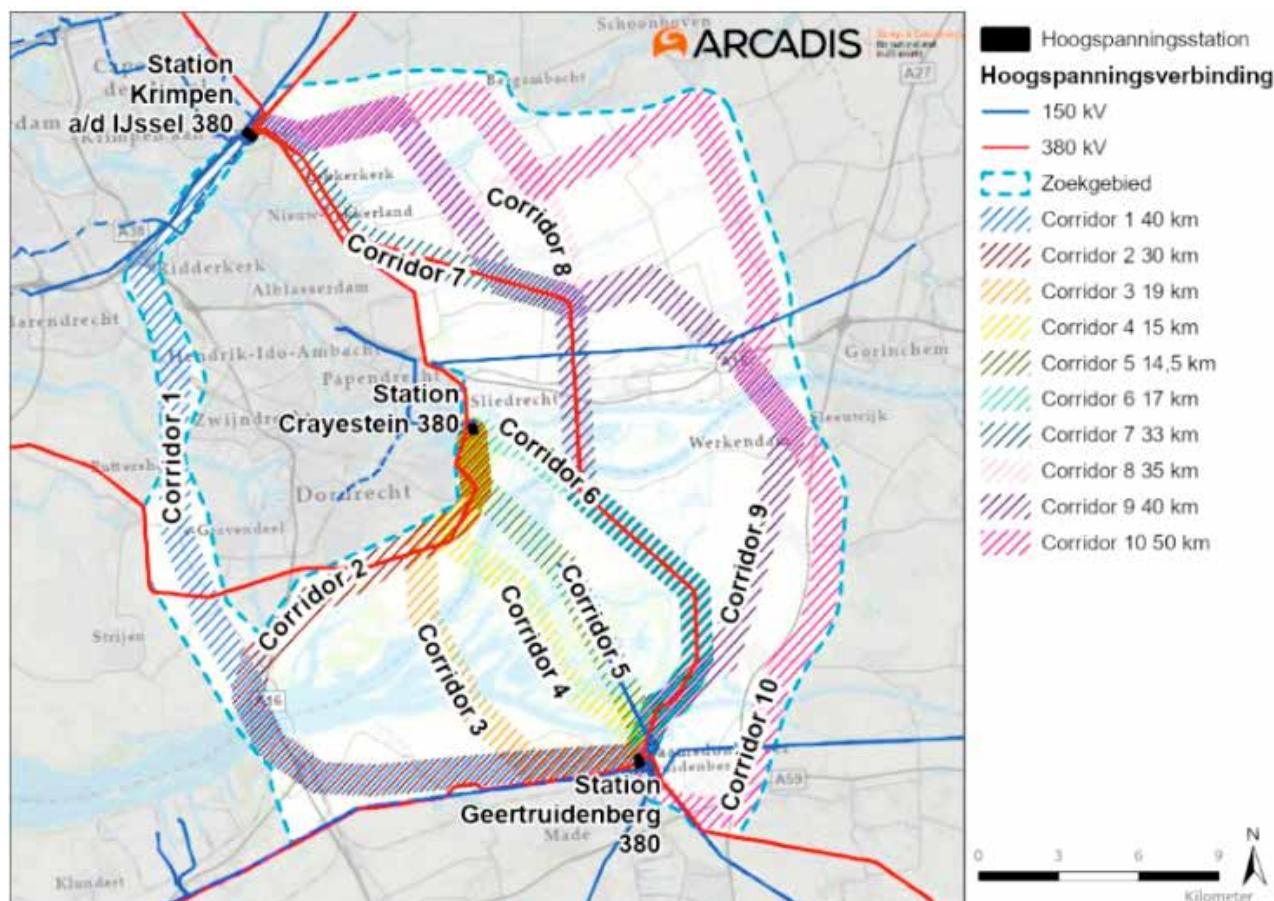
Voor het overzicht van de routes van corridors geven wij hier nogmaals de eerder in Onze Waard getoonde figuur weer.

Natuurtoets

Uit een eerste natuurtoets blijkt volgens SBB het volgende:

- Er is extra aandacht voor bossen en de Noordse woelmuis als aandachtspunt voor de Natura2000 opgave. Geprobeerd wordt om de leiding zo hoog te leggen dat er geen bomen gekapt hoeven te worden (maar ‘een incidentele populier die in de weg staat zal er wel aan moeten geloven’).
- Ook omdat er gestreefd wordt naar grotere overspanningen (600 ipv 400 m) zullen masten hoog uitvallen.

De mogelijke corridors

- Op basis van de natuurtoets tot nu toe is de conclusie:
 - Corridor 1 (linksom) scoort het best, maar zou technisch heel lastig zijn.
 - Corridor 10 (rechtsom) scoort ook redelijk, maar is slecht te doen door Unesco erfgoed.
 - Corridor 2 (langs Moerdijkbrug onder Dordt langs) scoort redelijk, maar levert technische en vogelproblemen op.
 - Corridor 6 (dwars door Brabantse Biesbosch en met name Noordwaard) scoort niet heel slecht en lijkt de voorkeur te hebben. Het Noordse woelmuisonderzoek wordt uitsluitend voor dit tracé uitgevoerd.
 - Corridors 3, 4 en 5 worden als onwenselijk beschouwd, maar op dit moment wordt er nog geen corridor uitgesloten.
- Opvallend was dat er met name getoetst is op de aangewezen natuur dus N2000 en NNN. Dat betekent dat de Noordwaard, ook al is die cruciaal voor onze N2000 doelen, niet als natuur wordt meegeteld.
- Een aantal zaken, zoals de gevolgen van drooglegging tijdens de aanlegfase, wordt in een later stadium onderzocht.

De Alblasserwaard wordt hierin niet specifiek meegenomen. Het is wel duidelijk dat de resultaten uit de natuurtoets in de Biesbosch ook voor een groot deel voor de Alblasserwaard geldt.

Volgens TenneT is corridor1 technisch lastig. Dit betekent niet dat het onmogelijk is.

In een tijdperk van vele, nationaal en internationaal, lastige opgaven en problemen is het juist wenselijk om integraal hiernaar te kijken. Veelal geeft het oplossen van technisch lastige varianten de meeste voldoening (Persoonlijke ervaring uit het verleden). Verder kan een integrale aanpak leiden tot lagere kosten.

Beleid

Naast de procedurele stappen met TenneT, waarbij de wettelijk vastgestelde procedures van kracht zijn,

kondigt de minister aan dat uitbreiding van het elektriciteitsnet een “zwaarwegend maatschappelijk belang” is. Hiervoor kunnen inspraakprocedures voor burgers en bedrijven worden beperkt.

Dit betekent dat lokale overheden dus wel kunnen adviseren en eventueel bezwaar kunnen maken. Omdat er in 2026 gemeenteraadsverkiezingen zijn, is het nu zinvol om de gemeentebesturen te benaderen om aandacht te vragen voor de relatie tussen natuur, landschap en de corridors van 380KV. De Alblasserwaard heeft al twee hoogspanningstracé's. Het bestuur en de werkgroep Planologie zullen nader bezien welke route we volgen om de besturen uit de Alblasserwaard met dit onderwerp te benaderen om gezamenlijk te komen tot een regioadvies.

Bergeend (foto Wim den Besten)

BRUILOFTEN VERGADERINGEN EVENEMENTEN

Goed geregeld!

WWW.TILGROEP.NL

KOOIJ-BOUW.nl

• NIEUWBOUW

• VERBOUW

• RENOVATIE

VISSER
HOVENIERS
ONTWERP • AANLEG • ONTZAARD

Const. Huygenslaan 6 | 3351 XC PAPENDRECHT
T: 078-6157889 | F: 078-6429661 | G: 06-53257066
www.visserhoveniers.nl

landwinkel
De Fruitheerlijkheid

Proef het landleven!

Kerkbuurt 56
Papendrecht
tel. 078-6440599
openingstijden
ma. t/m do.
13.30 uur-17.30 uur
vrijdag
8.30 uur-20.00 uur
zaterdag
8.00 uur-17.00 uur
www.fruitheerlijkheid.nl

FRUIT
veel fruit uit eigen boomgaard
AARDAPPELEN EN GROENTEN
ook biologische groenten
GESCHENKPAKKETTEN
STREEKPRODUCTEN
'Heerlijkheid van Papendrecht'
Jam, sap, saus
van fruit uit eigen boomgaard

Zand, grind of grond nodig?

Directe levering los gestort of in Big-Bag.

Openingstijden:

maandag t/m vrijdag
7.00 uur tot 17.00 uur
zaterdag
8.00 uur tot 12.00 uur.

Bij Van Vliet Sliedrecht bent u aan het juiste adres voor levering van zand, grind, mijnsteen en tuingrond. Voor verhardingen leveren wij diverse soorten granulaat. Ook kunt u bij ons uw grond, puin- en tuinafval inleveren. Bestellen via de website en telefonisch.

www.vanvliet-sliedrecht.nl

Industrieweg 27
3361 HJ Sliedrecht
T 0184 415 501
E info@vanvliet-sliedrecht.nl

VAN VLIET
SLIEDRECHT

Hier had uw advertentie
kunnen staan!

NVWA AL 56 JAAR BEHARTIGER VAN DE NATUUR IN DE ALBLASSERWAARD

Dit magazine is gedrukt op papier dat op verantwoorde manier voor mens en milieu is geproduceerd.

